

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

ТІЩЕНКО В. В.,

аспірант

(Міжнародний університет бізнесу і права)

УДК 351.74

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.3.36>ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ
У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН

У статті досліджено принципи адміністративної діяльності поліції у сфері забезпечення прав і свобод громадян. Доведено, що питання про принципи адміністративної діяльності поліції в сучасний період практично не піднімалося, вельми скромно в юридичній науці досліджено і принципи організації та діяльності української поліції. Зауважено, що такий підхід не можна визнати задовільним, оскільки пов'язано це з тим, що принципами є основоположні засади, ідеї, на яких, власне, і повинна ґрунтуватися правозастосовна діяльність. Особливо це важливо для діяльності, пов'язаної із захистом прав і свобод громадян. Проаналізовано генезис наукового розуміння принципів адміністративної діяльності поліції. Ґрунтуючись на наведених точках зору щодо розуміння принципів адміністративної діяльності органів внутрішніх справ (поліції), зроблено висновок про те, що принципи адміністративної діяльності поліції диференціюються на загальноправові принципи, принципи управлінського характеру, а також принципи процесуального характеру. Наголошено, що ці всі принципи певною мірою між собою логічно взаємопов'язані, вони доповнюють один одного. В результаті дослідження обґрунтовано основні принципи адміністративної діяльності поліції, зокрема: принцип законності; принцип неупередженості; принцип відкритості і публічності; принцип використання досягнень науки і техніки; галузевий принцип; територіальний принцип; лінійний принцип; функціональний принцип; принцип раціонального розподілу компетенції (навантаження) між структурними підрозділами поліції; принцип єдиначальності і колегіальності в прийнятті управлінських рішень; принцип професійного службового ризику; принцип службового розсуду. Окремо розглянута група принципів процесуального характеру, що на відміну від інших відображають динаміку розглянутого виду діяльності. Зроблено висновок, що виділені принципи не слід протиставляти один одному, а для підвищення ефективності адміністративної роботи поліції всі зазначені принципи слід реалізовувати максимально комплексно, і тільки при такому підході, як видається, можна домогтися певних позитивних результатів у справі захисту прав і свобод громадян у сфері внутрішніх справ.

Ключові слова: національна поліція, адміністративна діяльність, права і свободи громадян, юрисдикційна діяльність, реалізація прав, загальноправові принципи, принципи управлінського характеру, принципи процесуального характеру.

The article examines the principles of administrative activity of the police in the field of ensuring the rights and freedoms of citizens. It is proved that the question of the principles of administrative activity of the police in the modern period was practically not raised, and the principles of organization and activity of the Ukrainian police are also very modestly studied in legal Science. It is noted that this approach cannot be considered satisfactory, since this is because the principles are the fundamental principles, the ideas on which, in fact, law enforcement activities should be based. This is especially important for activities related to the protection of citizens' rights and freedoms. Based on the above points of view regarding the understanding of the principles of administrative activity of internal affairs bodies (police), it is concluded that the principles of administrative activity of the police are differentiated into general legal principles, principles of a managerial nature, as well as principles of a procedural nature. It is noted that all these principles are logically interrelated to a certain extent, they complement each other. As a result of the research, the main principles of administrative activity of the police are substantiated, in particular: the principle of legality; the principle of impartiality; the principle of openness and publicity; the principle of using the achievements of Science and technology; the sectoral principle; the territorial principle; the linear principle; the functional principle;

the principle of rational distribution of competence (workload) between structural divisions of the police; the principle of unity of command and collegiality in making managerial decisions; the principle of professional official risk; the principle of official discretion. A group of procedural principles is considered separately, which, unlike others, reflect the dynamics of the type of activity under consideration. It is concluded that the selected principles should not be contrasted with each other, and in order to improve the effectiveness of the administrative work of the police, all these principles should be implemented as comprehensively as possible, and only with this approach, it seems, can certain positive results be achieved in protecting the rights and freedoms of citizens in the field of internal affairs.

Key words: *national police, administrative activities, rights and freedoms of citizens, jurisdictional activities, implementation of rights, general legal principles, principles of managerial nature, principles of procedural nature.*

Постановка проблеми. Забезпечення прав і свобод людини і громадянина є комплексним завданням держави і всіх її органів, воно – сенс і зміст діяльності органів державної влади і управління, що вимагає значних фінансових, матеріальних, організаційних, правових, наукових і кадрових ресурсів. Її здійснення обумовлює необхідність наукової розробки не тільки загальної моделі забезпечення прав і свобод людини і громадянина, а й її модифікації стосовно діяльності окремих державних структур.

Особливої уваги заслуговує діяльність поліції, яка володіє широкими можливостями і повноваженнями в публічній сфері. Без дотримання прав і свобод громадян діяльність органів державної влади та управління в цілому і поліції зокрема позбавлена будь-якого практичного і гуманітарного сенсу.

Адміністративна діяльність поліції (на відміну від інших видів поліцейської діяльності) знаходиться на виду, від її якості та ефективності залежать практично всі інші види діяльності органів внутрішніх справ, а кожна людина по адміністративній діяльності поліції може сформулювати свою думку щодо якості її роботи. Від цього, в кінцевому рахунку, залежить ефективність забезпечення прав і свобод громадян в самих різних сферах їх діяльності.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Проблемі адміністративної діяльності органів Національної поліції в контексті забезпечення прав громадян приділялась увага науковців різних галузей знань. Серед вчених-юристів, які займалися дослідженням цієї

проблематики, можна відзначити роботи А. В. Басова, О. І. Безпалової, М. В. Лошицького, В. І. Олефіра, В. Г. Фатхутдінова. Окремі аспекти адміністративної діяльності органів Національної поліції вивчали В. В. Федоров та В. В. Черней, захист громадських прав у цій сфері досліджували А. В. Школик та О. В. Щербанюк.

Усі означені автори зробили вагомий внесок у розробку даної проблематики, врахувавши прорахунки та позитивний досвід, але у процесі реформування правоохоронних органів та розбудови громадянського суспільства з'являються нові виклики, які потребують вчасного вирішення.

Формулювання завдання дослідження. Метою статті є дослідження принципів адміністративної діяльності поліції у сфері забезпечення прав і свобод громадян.

Виклад основного матеріалу. Питання про принципи адміністративної діяльності поліції в сучасний період практично не піднімалося. Також вельми скромно в юридичній науці досліджені принципи організації та діяльності української поліції. Такий підхід не можна визнати задовільним, оскільки пов'язано це з тим, що принципами є основоположні засади, ідеї, на яких, власне, і повинна ґрунтуватися правозастосовна діяльність. Особливо це важливо для діяльності, пов'язаної із захистом прав і свобод громадян. Невипадково, що О. О. Лукашева свого часу писала про те, що «...правовий принцип – це вимога, що пред'являється до системи права даної соціально-економічної формації, які формулюються до виникнення системи права. Без їх формування було б неможливе створення нової системи права, яка веде до перетворення правових принципів у принципи права» [5].

Традиційно вважається, що принципи права за своєю різноманітністю класифікуються на загальноправові, міжгалузеві, а також галузеві принципи, характерні для окремих правових інститутів, крім того, принципи класифікуються в залежності від форми їх закріплення в чинному законодавстві. Є аксіомою той факт, що принципи – це фундаментальні узагальнюючі положення (ідеї), що інтегрують все найкраще, що є у відповідному напрямку правового регулювання. Даний факт надає принципам знакове значення, крім того, такий стан в деяких випадках безпосередньо впливає на якість адміністративно-правового регулювання відповідних відносин, в даному випадку, що складаються в сфері внутрішніх справ [3].

Виходячи з цього, питання, що стосується принципів адміністративної діяльності поліції, не можна віднести виключно до теоретичної проблеми, ця проблема, в кінцевому рахунку, має досить істотне практичне значення, а саме – здебільшого це питання, яке стосується безпосередньо забезпечення прав і свобод громадян у сфері внутрішніх справ. Потрібно відзначити, що в традиціях української юридичної науки розробляти проблеми забезпечення прав і свобод громадян саме за допомогою поліцейських засобів. Підтвердження цьому ми можемо знайти у І. Е. Андрієвського, який писав що «прагнення людини до всебічного розвитку є її невід'ємним правом, повага якого обов'язкова для всіх. Держава і її органи управління повинні забезпечити за допомогою закону умови безпеки і добробуту людини. А поліцейське право покликане відрегулювати діяльність органів управління щодо створення цих умов» [4].

З огляду на це, представляється можливим відзначити, що принципи, які отримали своє нормативне закріплення, набувають характеру імперативних приписів, які пронизують всі аспекти відповідної діяльності: в нашому випадку – діяльності адміністративної. Потрібно сказати, що адміністративна діяльність поліції, на відміну від інших напрямків її роботи, має певні особливості, які полягають, зокрема, в широті даної діяльності, різноманітності форм і методів її реалізації, а також кількості суб'єктів, задіяних при застосуванні норм адміністративного права у сфері внутрішніх справ. За своєю суттю, якщо звернутися до етимології поняття «адміністративна діяльність», то ця діяльність може бути охарактеризована як управлінська, у зв'язку з чим відповідній діяльності притаманний владний характер, а відносини, які виникають при її здійсненні поліцією, носять характер влади – підпорядкування [2].

Дійсно, якщо виходити з того, що адміністративна діяльність поліції, зокрема, в її зовнішньому аспекті, реалізується в ході здійснення юрисдикційної, контрольно-наглядової, а також дозвільної роботи, то даному виду роботи притаманний виключно виконавчо-роз-

порядчий характер, і, як наслідок, ця діяльність має владний характер. Але навіть при здійсненні перерахованих вище напрямків діяльності поліції, в них можна виявити і диспозитивні засади, а також відносини горизонтального характеру. Зокрема, такі відносини можуть виникати, наприклад, при здійсненні посадовими особами поліції провадження у справах про адміністративні правопорушення, вирішенні скарг громадян на дії або бездіяльності співробітників поліції та ін.

Горизонтальні відносини характерні для адміністративно-процесуальної діяльності поліції, де юридична нерівність в статусах учасників відповідного провадження трансформується в процесуальні взаємні права та обов'язки. Таким чином, можна зробити висновок, що практично вся адміністративна діяльність поліції підпорядкована жорстким імперативним приписам, які роблять її легітимною, підпорядкованою інтересам забезпечення прав і свобод громадян.

Якщо говорити безпосередньо про принципи адміністративної діяльності поліції, то для відповіді на питання про їх систему, а також види даних принципів, необхідно звернутися до певних теоретичних напрацювань з позначеної проблеми, а також проаналізувати чинне законодавство з даного питання. Потрібно визнати, що певний вплив на принципи адміністративної діяльності поліції надають принципи адміністративного права, а також принципи, на яких будується управлінська і правозастосовна діяльність у сфері внутрішніх справ. Дослідження показує, що в даний час немає усталеної точки зору на принципи адміністративного права. Такий стан обумовлений рядом обставин як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру.

Представляється можливим відзначити, що в змісті адміністративного права виділяються різні самостійні структурні елементи, які за своєю конструкцією, а також рівнем розвитку законодавства вже претендують на самостійні галузі права (або принаймні, великі правові інститути), у зв'язку з чим ці утворення мають свої принципи, які лише з певною часткою умовності можна віднести до принципів власне адміністративного права. Так, в даний час вельми змістовно йдеться про принципи державної служби, принципи адміністративного процесу тощо. Тим часом, власне принципи адміністративного права практично не розкриваються. У зв'язку з цим, вельми актуальна теза В. А. Юсупова про те, що «...в юридичній літературі теорія принципів адміністративного права залишається практично нерозробленою» [5]. Тим часом, сам вищеназваний автор під принципами адміністративного права розумів «основні засади (комплекси ідей), які характеризують його зміст, закріплюють закономірності його розвитку, а також визначають механізм адміністративно-правового регулювання управлінських відносин».

Наведене визначення має досить істотне значення для розкриття принципів адміністративної діяльності поліції, оскільки воно вказує на певну динаміку розглянутої правової категорії. У науковій літературі, присвяченій адміністративній діяльності органів внутрішніх справ, питання про принципи відповідної роботи переважно розглядалося лише стосовно певних аспектів її прояву. Так, Б. П. Кондрашов, досліджуючи адміністративно-правові засоби забезпечення громадської безпеки, писав про те, що «принципи відповідної діяльності поділяються на соціально-правові та організаційно-правові принципи» [2].

А. П. Коренев також виходив з того, що принципи адміністративної діяльності органів внутрішніх справ можуть бути диференційовані в залежності від сфери їх реалізації, а також тих цілей, які ставить перед собою відповідний суб'єкт правозастосування. Виходячи з цього, принципи адміністративної діяльності за А. П. Кореневим також поділялися на загальні та організаційні [6].

Такий підхід в цілому носив традиційний характер, оскільки включав положення загальноправового, гуманістичного порядку, а також вказував на особливості управлінської діяльності, здійснюваної у сфері внутрішніх справ. Щодо останньої групи принципів треба зазначити, що окремі напрями адміністративної діяльності органів внутрішніх справ традиційно мають деякі специфічні управлінські особливості. В даний час це стосується управлінської діяльності, пов'язаної із забезпеченням транспортної безпеки, майнової безпеки фізичних і юридичних осіб.

Крім вищесказаного, в науковій літературі існують і інші точки зору щодо змісту принципів адміністративної діяльності органів внутрішніх справ. Так, В. М. Бевз під принципами адміністративної діяльності розумів, «концептуальні ідеї, керівні орієнтири і вимоги, які пред'являються до побудови, організації роботи, способів здійснення адміністративних функцій, до стратегії, тактики і стилю діяльності, до характеру взаємин з іншими державними органами, громадськими формуваннями і громадянами» [1].

На основі свого розуміння принципів адміністративної діяльності цитований автор висунув систему відповідних принципів, в яку були включені загальнодемократичні, організаційні та тактичні принципи. Тут можна бачити розгорнуту систему відповідних принципів, які відображають певний зміст і сутність адміністративної діяльності органів внутрішніх справ (поліції).

Аналіз вищевикладеного дозволяє зробити висновок про те, що в адміністративній діяльності поліції ігнорується виділення системи процесуальних принципів, що в даний час не можна визнати задовільним. Обумовлено це тим, що формальна процесуальна форма роботи поліції в певних випадках може виявлятися гарантією законності відповідної діяльності.

Грунтуючись на наведених точках зору щодо розуміння принципів адміністративної діяльності органів внутрішніх справ (поліції), можна зробити висновок про те, що принципи адміністративної діяльності поліції диференціюються на загальноправові принципи, принципи управлінського характеру, а також принципи процесуального характеру. Наведені критерії досить докладно відображають сутність і зміст розглянутого напрямку в роботі поліції. Також необхідно підкреслити, що ці всі принципи певною мірою між собою логічно взаємопов'язані, вони доповнюють один одного.

Розмірковуючи про першу групу принципів, з певною часткою впевненості, до неї можна віднести такі принципи, як: дотримання і повага прав і свобод людини і громадянина, принцип законності, неупередженості, а також принцип суспільної довіри і підтримки громадян та ін.

Розкриваючи значення наведених принципів, можна стверджувати, що без поваги, а також дотримання і захисту прав і свобод громадян, неможливо уявити собі ефективну адміністративну діяльність поліції. Пов'язано це з тим, що поліція створена саме для захисту прав і свобод громадян, тому недотримання даних гуманістичних і правових цінностей зробило б роботу поліції просто безглуздою. Співробітник поліції, займаючи будь-яку посаду, зобов'язаний дотримуватися професійної етики при спілкуванні з громадянами, крім того, співробітник поліції не має права вдаватися до методів спілкування з громадянином, які можуть дискредитувати поліцію, а також привести до порушення вимог законності. Забезпечення прав і свобод людини і громадянина має бути головним в адміністративній діяльності поліції, ця вимога зобов'язана наповнювати зміст зазначеної роботи, яка може проявлятися в заходах з охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки або відображатися в наданні громадянину або господарюючому суб'єкту тих чи інших державних послуг.

Принцип законності в адміністративній діяльності поліції може розглядатися, зокрема, як метод її роботи. Як зазначав Ж. Ведель, законність – це відповідність закону. Як писав автор, «"закон" слід розуміти в найширшому сенсі рівнозначним "праву". Законність виражає відповідність праву і є синонімом юридичної правомірності» [10]. В адміністративній діяльності поліції співробітники повинні керуватися перш за все законом, а також заснованими на ньому підзаконними нормативними правовими актами.

Принцип неупередженості підкріплює перераховані вище принципи, його суть може полягати в тому, що співробітник поліції в ході здійснення адміністративної діяльності повинен керуватися вимогою закону, ніякі емоції, симпатії або, навпаки, антипатії не повинні впливати на співробітника при вирішенні тієї чи іншої юридичної справи, управлінського конфлікту і т. п. Слід підкреслити, що співробітник поліції як в службовий, так і в позаслужбовий час повинен утримуватися від будь-яких дій, які можуть викликати сумнів в його неупередженості або завдати шкоди авторитету поліції.

Особливу значимість в адміністративній діяльності поліції відіграє принцип відкритості і публічності. Безумовно, потрібно враховувати, що цей принцип працює в тій мірі,

в якій він не буде перешкоджати службовій діяльності поліції, а також в тій мірі, в якій це дозволяє чинне законодавство. Реалізація означеного принципу зобов'язує співробітника поліції в межах своєї компетенції надавати зацікавленим суб'єктам інформацію про діяльність поліції, а також про стан правопорядку та забезпечення прав і свобод громадян.

В умовах світу, що динамічно розвивається розвитку науки і техніки, а також інформаційних технологій принципом роботи української поліції повинен бути і принцип використання досягнень науки і техніки. Слід сказати, що для реалізації даного принципу адміністративної діяльності поліції за останні роки багато зроблено. Так, на озброєння поліції сьогодні знаходиться сучасна спеціальна техніка, що дозволяє виявляти знаряддя і засоби вчинення правопорушень, а також осіб, які готують вчинення злочинів і адміністративних правопорушень.

Галузевий принцип в адміністративній діяльності поліції враховується при створенні тих чи інших структурних підрозділів поліції, які будуть виконувати різноманітні завдання у сфері охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, здійснювати заходи з протидії адміністративним правопорушенням неповнолітніх, правопорушенням на споживчому ринку, а також забезпечувати безпеку дорожнього руху тощо.

Територіальний принцип в адміністративній діяльності поліції дозволяє враховувати особливості території обслуговування, її географічні, демографічні, а в деяких випадках і кліматичні особливості. Також дуже важливо враховувати нюанси, що стосуються розвиненості соціальної та транспортної інфраструктури. Як зазначав свого часу В. М. Бевз, «... територіальні засади в організації адміністративної діяльності органів внутрішніх справ дозволяють враховувати місцеві умови, і особливості оперативної обстановки, підтримувати тісний контакт з місцевими органами» [3]. Виходячи з цих особливостей вибудовується організація адміністративної діяльності поліції, визначаються оптимальні форми і методи її роботи. Зазначений принцип знаходить своє закріплення в чинному законодавстві.

Лінійний принцип в організації адміністративної діяльності поліції дозволяє так вибудувати управлінські відносини, щоб цей процес спрощувався, знижувалася його бюрократична складова. При лінійному принципі формується ієрархічний ланцюжок управління, при якому кожен підлеглий має одного керівника, що володіє всією повнотою адміністративної влади по відношенню до нього. Даний принцип в деяких випадках дозволяє підвищити відповідальність як керівників відповідних органів, так і підлеглих за неналежне виконання ними своїх посадових обов'язків, а також порушення прав і свобод громадян. Свій розвиток зазначений принцип може отримати при формуванні невеликих за чисельністю відділень поліції, створювати які представляється доцільним у віддалених і малонаселених територіях. Це дозволить наблизити поліцію до потреб громадян, а також надасть можливість значнішим чином охопити правоохоронним впливом територію нашої країни.

Функціональний принцип організації адміністративної діяльності поліції необхідний для створення оптимальних матеріально-технічних умов для виконання співробітниками поліції покладених на них завдань і функцій у сфері забезпечення правопорядку, а також захисту прав і свобод громадян. Іншими словами, функціональний принцип дає можливість сформулювати всередині системи управління у сфері внутрішніх справ, що забезпечують структурні підрозділи (кадрові, тилові, фінансові, правові), які забезпечують необхідними ресурсами лінійні підрозділи поліції для якісного виконання останніми покладених на них завдань і функцій.

Доповнюють розглянуту групу принципів адміністративної діяльності поліції принципи, що стосуються оптимізації розглянутої роботи. Так, до даних принципів може бути віднесений принцип раціонального розподілу компетенції (навантаження) між структурними підрозділами поліції. На жаль, дотримання цього принципу в організації адміністративної діяльності поліції дещо ускладнюють необґрунтовані скорочення особового складу поліції, особливо тих її служб, які безпосередньо займаються питаннями профілактики правопорушень (органи ППС, служба дільничних уповноважених тощо). Необґрунтованим бачиться також, наприклад, виключення з нормативних правових актів, які регламентують роботу

дільничного уповноваженого поліції, конкретних цифр про чисельність населення, яке він зобов'язаний обслуговувати на своїй адміністративній ділянці. Це дає можливість керівництву ставити перед дільничним уповноваженим поліції часто нездійсненні завдання, робити його винним за злочини і резонансні надзвичайні події, які можуть статися на ділянці його роботи. Все це робить службу дільничного уповноваженого поліції малоефективною в питанні попередження злочинів, адміністративних правопорушень, а також захисту прав і свобод громадян.

В ході здійснення адміністративної діяльності поліції певну роль відіграє принцип єдиноначальності і колегіальності в прийнятті управлінських рішень. С. І. Котюргін свого часу розглядав дані принципи в якості адміністративно-процесуальних форм реалізації повноважень органів внутрішніх справ [4]. При цьому він писав, що наявність цих форм є тією важливою властивістю, яка характеризує повноваження органів внутрішніх справ у сфері застосування заходів переконання і примусу. Єдиноначальність і колегіальність також мають свої власні способи реалізації, що відрізняються один від іншого межами, обсягом і інтенсивністю та ін.

В умовах централізації управління у сфері внутрішніх справ пріоритетним, безумовно, є принцип єдиноначальності у прийнятті управлінських рішень. Такий підхід правильний, оскільки він підвищує персональну відповідальність керівника, а також певною мірою сприяє зміцненню законності і дисципліни в службових відносинах. Однак і принцип колегіальності не можна ігнорувати, цей принцип важливий при взаємодії як структурних підрозділів поліції, так і при взаємодії поліції з іншими органами державної влади та управління, а також з громадськістю. Часом найбільш важливі рішення, що стосуються організації адміністративної діяльності поліції, приймаються на колегіях, оперативних нарадах, при повсякденній роботі штабів, сформованих за міжвідомчим принципом. Все це показує безпосередній логічний зв'язок таких складових, як єдиноначальність і колегіальність в питаннях організації та здійснення адміністративної діяльності поліції.

Діяльність поліції на відміну від інших видів службової діяльності відбувається часом в досить складній оперативній обстановці, сполученої з певним ризиком для життя і здоров'я співробітника. У зв'язку з цим було б цілком вірним в системі принципів адміністративної діяльності поліції окремо виділити принцип професійного службового ризику. У діяльності співробітника поліції ризик – це об'єктивно не запланована, проте цілком імовірна небезпека у справі забезпечення правопорядку та захисту прав і свобод громадян. У зв'язку з цим з метою забезпечення прав і свобод громадян співробітник поліції часом просто зобов'язаний діяти в умовах певного службового ризику.

Виходячи з цього ризик в службовій діяльності співробітника поліції, особливо при здійсненні адміністративної діяльності, незримо присутній, практично завжди. Заздалегідь не можна в повному обсязі спрогнозувати всі ситуації, які можуть виникнути, скажімо, на адміністративній ділянці роботи дільничного уповноваженого поліції. Також не можна точно знати, як поведе себе людина, у якої співробітник поліції перевіряє документи або у якої оглядає автотранспорт тощо. Незважаючи на непередбачуваність ситуації, співробітник поліції повинен прагнути до того, щоб максимально повно управляти ризиковими ситуаціями. Мінімізувати їх негативні наслідки в інтересах збереження власного життя, здоров'я, а також життя і здоров'я інших людей, права і свободи яких він забезпечує.

Із зазначеним принципом логічно взаємопов'язаний принцип службового розсуду. Існування цього принципу викликано тим, що в сфері внутрішніх справ суспільні відносини протікають досить динамічно, і передбачити і тим самим врегулювати відповідні відносини практично неможливо. Принцип службового розсуду в адміністративній діяльності поліції відкриває додаткові можливості для більш ефективної діяльності щодо забезпечення прав і свобод громадян. Як писав свого часу Н. І. Матузов, «...закон може заборонити лише діяння, шкідливі для суспільства, все ж, що не заборонено законом, є дозволеним» [2].

Принцип службового розсуду в адміністративній діяльності поліції відкриває додаткові можливості у справі забезпечення правопорядку. Однак, поряд з його позитивною складовою, є і негативні аспекти, які стосуються зловживань службовим становищем з боку співробітника.

У зв'язку з цим, поряд з офіційним закріпленням позначеного принципу, також об'єктивно необхідно встановлення і меж відповідного розсуду, а також вдосконалення контрольних механізмів за співробітником, в діяльності якого є широкі межі службового розсуду. В наявності даного принципу зацікавлений як громадянин, так і співробітник поліції [8].

Остання група принципів, яка була виділена нами, – принципи процесуального характеру. На відміну від інших принципів ці принципи показують динаміку розглянутого виду діяльності. Якщо виходити з управлінської концепції адміністративного процесу, то все, що відбувається в ході управління є процесуальною діяльністю, яка має форму процедур і виробництва. Процесуальні принципи пронизують як позитивні адміністративні процедури, які реалізуються в сфері внутрішніх справ, так і стосуються адміністративно-юрисдикційних виробництв, в ході яких співробітники поліції отримують легітимне право застосовувати заходи адміністративного примусу, вирішувати різного роду юридичні (адміністративні) конфлікти. Потрібно відзначити, що в питаннях адміністративно-процесуальної діяльності поліції існує досить багато проблем самого різного характеру.

Висновки: Адміністративна діяльність поліції будується на найрізноманітніших принципах, кожен з них виконує свою роль в її організації, а також у справі забезпечення прав і свобод громадян. Саме тому ці принципи не слід протиставляти один одному, а для підвищення ефективності адміністративної роботи поліції всі зазначені принципи слід реалізовувати максимально комплексно, і тільки при такому підході, як видається, можна домогтися певних позитивних результатів у справі захисту прав і свобод громадян у сфері внутрішніх справ.

Список використаних джерел:

1. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях: навч. посіб. / Константінов С.Ф., Олефір В.І., Братель С.Г. та ін. Київ : Видавництво «Центр учбової літератури», 2016. 196 с.
2. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ : навч. посіб. / Черней В.В., Константінов С.Ф., Братель С.Г. та ін. ; під. заг. ред. Коваленка В. 5-те вид. Київ : ПП «Дірект Лайн», 2014. 408 с.
3. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ у питаннях та відповідях : навч. посіб. / Братель С.Г., Константінов С.Ф. та ін. 2-е вид. Київ : ПП «Дірект Лайн», 2014. 236 с.
4. Білик В.М., Калатур М.В. Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів внутрішніх справ та шляхи її удосконалення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2014. № 11. Т. 1. С. 124-126.
5. Братель С.Г. Дотримання прав і свобод громадян під час затримання працівниками патрульної служби МВС України. *Митна справа*. 2011. № 2. Ч. 2. С. 294-299.
6. Організація діяльності поліції зарубіжних країн : навч. посіб. / Братель С.Г., Луговий І.О., Кузьмич Г.Б. та ін. ; за ред. В.В. Чернея. Київ : КНТ, 2015. 572 с.
7. Про Національну поліцію : Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2015. № 40-41. С. 379.
8. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : наказ МВС України від 6 листопада 2015 р. № 1376.
9. Про затвердження Інструкції з обліку адміністративних правопорушень : наказ МВС України від 7 листопада 2012 р. № 1017.
10. Юнін О.С. Пріоритетність захисту прав та законних інтересів людини в діяльності поліції. *Митна справа*. 2013. № 1 (85). Ч. 2. Кн. 1. С. 401-405.

